

SAVJET

RADIO I TELEVIZIJE CRNE GORE

Ombudsman RTCG

Podgorica, 23. 02. 2024.

SAVJETU RADIO I TELEVIZIJE CRNE GORE

Godišnji izvještaj ombudsmana

Gledaoci, slušaoci i korisnici Portala RTCG su u 2023. godini uputili su na adresu ombudsmana 16 prigovora. Od pomenutog broja sedam prigovora je usvojeno, osam odbijeno, za jedan prigovor je dijelom usvojen prigovor.

Zapisnik broj 1/2023 - usvojen

Prigovor uputio Institut za medije na prilog iz emisije Gledajmo se, urednika Seada Sadikovića, emitovane 07. 02. 2023. godine.

Primjedba se odnosila na to da je "autor emisije i spornog priloga je u prilogu o ženama i djevojakama koje su preživjele osvetničku pornografiju i onlajn nasilja, fotomontažom sa fotografijom aktuelnog predsjednika Crne Gore Mila Đukanovića i svojom fotografijom, činjenice stavio u pogrešan kontekst i skrenuo pažnju sa važne teme, na ismijavanje predsjednika".

Autor priloga je prekršio Etički kodeks novinara Crne Gore, smjernice za **Načelo 2: Za novinara su činjenice neprikosnovene, a njegova obaveza je da ih stavlja u pravilan kontekst i onemogućiti njihovu zloupotrebu, bilo da se radi o tekstu, slici i tonu.**

Komentar ne smije da bude prezentovan tako da stvara utisak da se radi o utvrđenoj činjenici.

Prekršen je i **Član 24** Pravilnika o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG:

Upotreba tehnologije u uređivačke svrhe:

Specijalni efekti, uključujući zvučne efekte, treba da budu upotrebljavani s posebnom pažnjom kada je predstavljanje novinarskog materijala u pitanju. U rijetkim prilikama kada se oni koriste treba se naročito pobrinuti da ne dođe do iskrivljivanja stvarnosti i da se ne stekne utisak uredničkog komentara".

Korišćenje post-produkcione kompjuterske tehnologije:

Korišćenje kompjuterske animacije i specijalnih efekata može kompromitovati autentičnost i integritet snimljenog materijala.

U informativnim programima treba izbjegavati upotrebu efekata kao što su zaustavljanje kadra, usporavanje kretanja, dvostruko eksponiranje i drugih efekata koji modifikuju prikazano, osim u slučajevima kada korišćenje takvih efekata omogućava dobijanje detaljnih informacija o događaju, dešavanjima ili ličnosti.

Zapisnik broj 2/2023 - usvojen

Prigovor je dostavila Tinka Đuranović zbog neprecizne i skraćene ispravke emitovane u Dnevniku 2, 28. januara. 2023.

Podnositeljka prigovora uputila je uredništvu zahtjev ispravku neistinite, nepotpune i netačne informacije u skladu sa Zakonom o medijima, Zakonom o nacionalnom javnom emiteru Radio i televizija Crne Gore i Etičkim kodeksom novinara i novinarki Crne Gore.

Pomenuti zahtjev za ispravku objavljen je 28.01.2023. prepravljen, skraćen do neprepoznatljivosti i prepričan, tako da se nije moglo zaključiti zbog kojih netačnih i neistinitih navoda je podnositeljka prigovora reagovala.

Urednik/ca Dnevnika je bio/la u obavezi da integralno objavi ispravku, budući da se:

*Odgovor odnosno ispravka mora objaviti bez izmjena i dopuna, osim pravopisnih ispravki koje ne mijenjaju smisao, na istoj strani štampe, sa istomopremom, odnosno u istoj emisiji audiovizuelnog medija u kome je objavljen medijski sadržaj, tako da plasman u mediju odgovara plasmanu medijskog sadržaja na koji se odnosi, uz napomenu da se radi o odgovoru odnosno ispravki. (Zakon o medijima **Član 51**)*

Napominjem da potrebe za ispravkom ne bi bilo da je u prilogu, emitovanom u Dnevniku 2 09. januara 2023. godine, ispoštovan Pravilnik o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG **član 4:**

Objektivnost - Činjenice i stavovi moraju biti predstavljeni ravnopravno, a izvještavanje mora nepristrasno uzeti u obzir sve osobe, institucije i događaje, relevantne za temu.

***Kredibilitet** - Novinari i urednici su odgovorni ne samo za ono što objave, već i za ono što prečute a od interesa je za javnost.*

Zapisnik broj 3/2023 - odbijen

Prigovor uputila **Unija slobonih sindikata** 28. 03. 2023. zbog neemitovanja izvještaja sa konferencije za novinare u Dnevniku.

Iz tehničkih razloga, zamjene domena na elektronskim adresama, na mail adresu urednika Dnevnika nije stigao dopis Unije slobodnih sindikata, tako da samim tim uredništvo nije imalo blagovremenu informaciju o najavljenom događaju, pa u ovom slučaju, obaveza javnog servisa da informiše javnost nije mogla biti ispoštovana.

Ipak, iako je prigovor odbijen, RTCG je bila u obavezi da na adekvatan način unaprijed obavijesti građanstvo, kako bi se izbjegle naprijatnosti kao što je ova.

Zapisnik broj 4/2023 - usvojen

Prigovor uputila **NVO Akcija za ljudska prava**, na prilog novinarkе Dragane Lalević o odluci ESLJP u predmetu Krdžalija i drugi protiv Crne Gore emitovanom u Dnevniku 2, 06. aprila ove godine.

U prigovoru se navodi: „da je u pomenutom prilogu došlo do kršenja člana 8 Etičkog kodeksa RTCG budući da nije ispoštovano pravilo druge strane koje ukazuje da se ravnopravno trebaju predstavljati suprostavljena stajališta i mišljenja kao i njihovi nosioci. Budući da se prilog ticao konkretno dvije zainteresovane strane - Države Crne Gore i podnositeljki predstavke, odnosno njihove zastupnice pred sudom Tee Gorjanc Prelević, radi objektivnog informisanja javnosti o predmetnom slučaju, Gorjanc Prelević ili neko od podnositeljki je morao biti pozvan za izjavu, do čega nije došlo u konkretnom slučaju.”

Takođe, “od strane RTCG-a ignorisana je izjava koju je zastupnica žrtava blagovremeno poslala svim medijima uključujući i RTCG. Osim što informacije u prilogu nijesu iznesene na objektivan način, čime se ujedno i krši član 6 Kodeksa, one nijesu bile ni potpune.”

Informativni i svi drugi programi RTCG **dužni** su da poštuju i pridržavaju se propisanih profesionalnih standarda tačnosti, objektivnosti, kredibiliteta i ostalih.

Bez obzira na početnu ideju uredništva da o presudi Evropskog suda za ljudska prava govore porodice žrtava, gledaoci ni na koji način sa time nijesu bili upoznati. Takođe nijesu

bili upoznati ni sa činjenicom da li neka organizacija ima ili nema sluha da odgovori na pitanja uredništva, jer se ni to ne pominje u spornom prilogu.

Na kraju, promjene internet domena ne mogu, niti smiju biti smetnja u komunikaciji i u traženju činjenica.

Zapisnik broj 5/2023 – usvojen

Prigovor uputio **Media centar na Dnevnik 2**, koji je emitovan **30. 05.2023.** zbog neobjavljivanja informacije o pravosnažnoj presudi Višeg suda povodom nezakonitog imenovanja generalnog direktora RTCG.

U ovom slučaju nije ispoštovan **član 4 – kredibilitet**, *Pravilnika o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG*, jer su novinari i urednici odgovorni ne samo za ono što objave, već i za ono što prećute a od interesa je za javnost

Razumijem da uredništvo nije moglo objaviti precizne informacije o presudi Višeg suda, koja je u Pravnu službu dostavljena tek sutradan 31. maja, ali su svi elektronski mediji tog dana objavili informaciju.

Javni servis je pod konstantnom lupom javnosti, uredništvo je bilo u obavezi da na početku Dnevnika 2 informiše gledaoce da presuda, koja je tokom dana bila vijest na ostalim medijima, još nije zvanično upućena RTCG, i na taj način otkloni sumnju u sopstveni kredibilitet.

Zapisnik broj 6/2023 – usvojen

Prigovor uputila **Akcija za ljudska prava** na zbog neobjavljivanja informacije o protestu 18 NVO zbog reizbora generalnog direktora RTCG, u **Dnevniku 2** koji je emitovan **06. 06. 2023. godine.**

U prigovoru se navodi da su “tokom dana ostali elektronski mediji, uključujući i TV emitere, objavili saopštenje 18 NVO, TVCG je ignorisala ovu važnu informaciju za javnost. Neobjavljivanjem informacije o reakciji 18 NVO RTCG je prekršila Pravilnik o programskim principima i profesionalnim standardima koji propisuje: “RTCG kao nacionalni javni emiter predstavlja javne forume na kojima se ideje izražavaju slobodno, gdje cirkulišu informacije, mišljenja i kritike.” Kritika na rad Savjeta RTCG nije objavljena u centralnoj informativnoj emisiji što potvrđuje da je u ovom slučaju, došlo do kršenja profesionalnog standarda koji se odnosi na KREDIBILITET (“Informativni programi moraju tačno da prenose događaje, podatke i izjave, omogućavajući gledaocima i

slušaocima da sami formiraju stavove. Novinari i urednici su odgovorni ne samo za ono što objave već i za ono što prešute a od interesa je za javnost.”). Neobjavlivanjem informacije o reakciji 18 NVO prekršen je i profesionalni standard koji se odnosi na Objektivnost koji u stavu 5 propisuje: “Kreatori radio i televizijskih programa krše profesionalne standard ako kriju, zanemaruju, ili u neadekvatan kontekst stavljaju (plasiraju) informacije sa kojima se lično ne slažu.” U ovom slučaju je RTCG pokazala očiglednu namjeru da sakrije informaciju o reakciji 18 NVO.”

Stav uredništva je bio da se vijest ne emituje jer je po njihovim riječima ”U tom momentu je bilo mnogo više značajnijih informacija od ove. Da je ta procjena ispravna, pokazuje podatak da je u Crnoj Gori registrovano 5.163 NVO.” Dodaju “ da bi se napravio presedan ako bi usvojili preporuku da se mora objaviti svako saopštenje koje grupe NVO pišu.”

Saglasna sam da je stvar je uredničke slobode i procjene da odredi što će se i na koji način emitovati u informativnim emisijama, što je svakako u skladu sa Pravilnikom o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG.

Ipak, saopštenja koja se tiču rada RTCG, a koje potpisuje određeni broj nevladinih organizacija treba pažljivo razmatrati, pri čemu broj potpisnika saopštenja ne bi trebalo da bude važniji od sadržaja teksta.

Zapisnik broj 7/2023

Prigovor uputio **Mihailo Jovović** na prilog „Izveštavanje bez posljedica“, u **Dnevniku 2** od **23. 06. 2023.** godine, novinarke Bojane Baranin.

U prigovoru se, između ostalog, navodi „Gđa Baranin me je pitala on the record šta ja „kao predsjednik Komisije“ za praćenje istraga o napadima na novinare mislim o „sve češćem“ preuzimanju uloge sudija i tužilaca od strane medija, i da li imam takve primjere iz rada u Komisiji. Međutim, u emitovanom prilogu se ne pominje Komisija, već me je predstavila samo kao programskog direktora „Vijesti“, što jesam, ali me nije u tom svojstvu ništa pitala.“

Takođe, u prigovoru se dalje navodi da su prekršeni brojni članovi Pravilnika o programskim principima i profesionalnim standardima, kao i Kodeks novinara Crne Gore.

Uvidom u sirovi materijal koji je snimljen za pomenuti prilog, kao i uvidom u finalni prilog uočeno je da je došlo do izvjesnih kršenja pomenutih regulativnih normi, te je u tom **dijelu prigovor usvojen:**

- Događaji se moraju vjerno prikazati, a različiti pristupi i mišljenja biti profesionalno i korektno zastupljeni.“ (*član 4 stav 1 i) i j) u vezi sa članom 8 stav 1 i 2 Pravilnika o programskim principima i profesionalnim tandardima u elektronskim medijima*).

- „Prenesena poruka mora da reflektuje tačne činjenice i ne smije navoditi na pogrešan zaključak; - **tačnost**

Činjenice i stavovi moraju biti predstavljeni ravnopravno, a izvještavanje mora nepristrasno uzeti u obzir sve osobe, institucije i događaje relevantne za temu; - **objektivnost**

Informativni programi moraju tačno da prenose događaje, podatke i izjave, omogućavajući gledaocima i slušaocima da sami formiraju stavove. Novinari i urednici su odgovorni ne samo za ono što objave već i za ono što prećute a od interea je za javnost.“- **kredibilitet** (*Pravilnik o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG, član 4*).

- „Ne smatra se da su bilo koja vijest ili programski sadržaj pravedni ako: ne uključuju sve relevantne činjenice; navode gledaoce i slušaoce na pogrešan zaključak.“ (*Pravilnik o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG, član 7 - pravednost*).

- „Programi RTCG koji se bave pitanjima od javnog interesa koja izazivaju različite stavove u javnosti moraju adekvatno i jednako da predstavljaju različite tačke gledišta. To podrazumijeva nepristrasnost i razumno procjenjivanje težine određenih stavova i mišljenja, njihov značaj ili potencijalni značaj.“ (*Pravilnik o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG, član 12 - uravnoteženost izvještavanja*).

„Novinarke/novinari moraju težiti da obezbijede cjelovite izvještaje o događajima i ne smiju prećutkivati ili potiskivati suštinske informacije.“ (*Etički kodeks novinara Crne Gore, Načelo 1, 1.2 - tačnost*).

- „Izvor (informacije) treba da bude jasno identifikovan i da se, kada je to potrebno, navedu reference koje ga čine relevantnim za određenu priču. U pripremi izvještaja, novinari/novinarke su obavezni da pravilno ocijene opredjeljenja i moguće interese svojih izvora. Ako izvor pripada nekoj interesnoj grupi ili joj je na bilo koji način blizak, to treba jasno navesti. Korišćenje posrednih izvora je prihvatljivo ukoliko se koriste i dodatni izvori

ili druge metode za potvrđivanje činjenica.“ (*Etički kodeks novinara Crne Gore, Načelo 1, 1.3 – postupanje sa izvorima*).

Međutim, za isti prilog, **prigovor je djelimično odbijen, u dijelu:**

- „RTCG samostalno proizvodi uređuje i emituje programe nezavisno od političkih, ekonomskih i drugih centara moći.“ (*Pravilnik o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG, član 2 – obaveze RTCG kao javnog emitera*).
- „Pravovremeno, sveobuhvatno, objektivno, uravnoteženo i dostojno obrađuju događaje u Crnoj Gori, regionu i šire, podržavajući fer i konstruktivan dijalog na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou.“ (*Pravilnik o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG, član 3 – ciljevi RTCG*).
- „Prema Ustavu Crne Gore, koji pruža pravo na slobodno i nezavisno informisanje, svaka vrsta cenzure je nazakonita i neetička. Urednici i novinari RTCG ne smiju podleći nikakvoj vrsti pritiska, direktnog niti indirektnog, da se njihovi programi cenzurišu.“ (*Pravilnik o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG, član 4 – cenzura*).
- „Kad god je to moguće, novinari moraju da pronađu predstavnike svih uključenih strana i da obezbijede u programu sve relevantne stavove. Ukoliko je to nemoguće, oni o tome jasno i direktno moraju da obavijeste javnost. Novinari i urednici moraju biti svjesni neophodnosti ravnoteže u tretiranju spornih pitanja. Profesionalni standard RTCG je da se no kontroverznim temama obezbijedi i neutralno, ekspertsko mišljenje.“ (*Pravilnik o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG, član 12 – uravnoteženost izvještavanja*).
- „Kada se obavlja intervju sa dvije ili više osoba pojedinačno za isti program ili serijal programa, nijednom od učesnika ne smije se dozvoliti da čuje stavove drugih učesnika.“ (*Pravilnik o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG, član 22 - intervju*).

Zaključak je da se teme koje su od javnog interesa, u ovom slučaju odnos medija i njihov eventualni uticaj na pravosudne organe, treba pažljivo tretirati uz obavezno poštovanje Etičkog kodeksa novinara Crne Gore, Pravilnika o programskim principima i profesionalnim standardima u elektronskim medijima, Pravilnika o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG i ostalih obavezujućih normativnih akata.

Zapisnik broj 8/2023 - odbijen

Prigovor uputio **Media centar DPS** na **Jutarnji program**, koji je emitovan **10. 07. 2023.** godine, smatrajući da je došlo do povrede osnovnih profesionalnih principa, standarda i novinarske etike od strane uredništva navedene emisije kojim je nanijeta šteta Demokratskoj partiji socijalista, zbog pitanja gostu "nažalost neke prakse nijesu se promijenile ni nakon odlaska DPS-a sa vlasti – zapošljavanje po partijskoj liniji, zauzimanje dobijenih resora i vidjeli smo i nastavak trošenja državnog novca za razne reprezentacije, za vozni park, funkcionerske benefite. Da li će se sa tim konačno stati i šta Vi u ime i Vaše stranke možete obećati građanima Crne Gore?".

Činjenica je da partija koja je potpisnica ovog prigovora vršila vlast duži niz godina, kao i da je novinarka postavila pitanje na taj način, da se bilo koji politički subjekt koji trenutno vrši vlast, mogao osjetiti prozvanim: „nažalost neke prakse nijesu se promijenile...“.

RTCG samostalno proizvodi, uređuje i emituje programe nezavisno od političkih, ekonomskih i drugih centara moći.

Prema Ustavu Crne Gore, koji pruža pravo na slobodno i nezavisno informisanje, svaka vrsta cenzure je nezakonita i neetička. Urednici i novinari RTCG ne smiju podleći nikakvoj vrsti pritiska, direktnog niti indirektnog, da se njihovi programi cenzurišu (Pravilnik o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG), dok je rad političkih partija podložan kritici, a obaveza novinara da informiše javnost.

Kompanija **Brskovo Mine doo**, u vlasništvu Tara Resources AG, uputila je prigovor u vezi sa neistinitim tvrdnjama iznijetim u prilogu emitovanom u informativnim emisijama "**Dnevnik 2**" i "**Dnevnik 3**" **06. 09. 2023.** godine.

Uredništvo je 07. 09. u Dnevniku 2 objavilo reagovanje potpisnika prigovora, pa iz tog razloga nije formiran zapisnik.

Na adresu ombudsmana je prigovor uputio i Vladislav Dajković zbog objave novinara Nebojše Šofranca na svom Facebook nalogu.

Nakon što je gospodinu Dajkoviću saopšteno da su nadležnosti ombudsmana definisane pravilnikom, pa samim tim, zaštitnik prava gledalaca ne može reagovati na stavove iznešene putem društvenih mreža, posebno sa privatnih profila, a po ovom pitanju se već oglašio menadžment RTCG, gospodin Dajković je nastavio komunikaciju na nimalo prijatan način, o čemu sam obavijestila predsjednika Savjeta.

Iako je novinar Šofranac iznio lični stav na svom profilu što mu dozvoljava Ustav Crne Gore (član 47, Sloboda izražavanja), novinari, a i ostali zapošljeni u RTCG ne bi trebalo da svojim objavama na društvenim mrežama narušavaju sopstveni ugled, niti ugled Javnog servisa.

Zapisnik broj 9/2023 – usvojen

Prigovor od 13. 09. 2023. koji je dostavio **Centar za građansko obrazovanje**, za tekst na Portalu RTCG, objavljen 11. 09. 2023. godine, *Pola vijeka od kobne nesreće na Maganiku*.

U prigovoru se navodi da tekst sadrži niz netačnih informacija, pa na taj način uskraćuje javnost za važne činjenice o tom događaju, dok dokumentarac *Maganik 911*, koji je iste večeri prikazan na RTCG ukazuje na niz drugačijih činjenica i potpuniji pogled u odnosu na tekst na portalu, kao i da, imajući u vidu da se radi o jednoj od najvećih nesreća u crnogorskoj istoriji, nema sumnje da netačno, a onda i nepotpuno izvještavanje o ovoj nesreći ne doprinosi izgradnji povjerenja u RTCG.

Uredništvo je smatralo prigovor neosnovanim, jer se tekst koji je objavljen bazirao na ranijem izvještavanju Portala RTCG, za koji, kako su odgovorili, nije bilo ispravki navoda, pa su postupali sa uvjerenjem da su postojeće informacije tačne.

Na osnovu dostupnih podataka dobijenih od jednog od urednika emisije *Maganik 911*, Siniše Adamovića, sama priprema emisije trajala je više od pola godine. Pisani izvori koji su za emisiju koršteni su izvještaji glavnog istražitelja koji je istraživao i zaključio cio slučaj, arhiva RTCG sa izjavama svjedoka koji su se prvi našli na mjestu nesreće, kao i izjave novinara Bata Kokolja koji je o njoj izvještavao, tekstovi koje je u tom periodu objavio dnevni list Pobjeda, knjiga *Kad motori utihnu*, Zlatka Vraneša, tekstovi i izjave Vukosava Balevića, istražitelja vazduhoplovnih nesreća na teritoriji bivše SFRJ. Takođe, izjave svjedoka, kćerke pilota Maglića, pilota koji je posljednji prizemljio avion. Pola godine se tragalo za audio zapisom između kontrolnog tornja i pilota, međutim, budući da je od nesreće do realizacije dokumentarca prošlo puno vremena, pa su se u tom periodu desile geopolitičke promjene, došlo se samo do transkripta iz sudskih spisa, sa preciznim vremenom kada se sve dešavalo. Osim pomenutog, korištene su i izjave svjedoka koji su se nalazili na katunu u trenutku nesreće, spasioci koji su prvi stigli na mjesto nesreće, patolog koji je obavio obdukciju stradalih, itd...

Dakle, emisija *Maganik 911* je kredibilan izvor informacija koje je novinar Portala RTCG mogao da koristi za tekst. Međutim, u nepotpisanom tekstu nijesu tačno navedene sve činjenice, čime je prekršen **član 4** Pravilnika o programskim principima i profesionalnim

standardima RTCG (tačnost, provjeravanje činjenica i kredibilitet), kao i Načelo 1 Etičkog kodeksa Novinara Crne Gore.

Zapisnik broj 10/2023 – odbijen

Prigovor **Media Centra** od 23. 10. 2023. Povod za dostavljanje prigovora je neobjavljivanje informacije u Dnevniku 21. 10. 2023. godine, smatrajući da je došlo do kršenja profesionalnih principa i standarda RTCG neobjavljivanjem informacija o rezoluciji EU parlamenta o Crnoj Gori, koja sadrži ocjenu i kritiku u vezi sa ponovnim izborom Borisa Raonića, nakon donošenja pravosnažne presude Višeg suda.

U odgovoru uredništva pisalo je da je odlaganje popisa u Crnoj Gori bio ključna tema sjednice u Strazburu i da je Javni servis, kao i svi ostali elektronski i pisani mediji, informisao o tome, kao i da niko nije objavio detalje izvještaja o kojima se govori u prigovoru, već je informacija potekla sa društvene mreže X (Twitter), a ne sa zvaničnih adresa u Briselu.

U zaključku piše da radio Televizija Crne Gore samostalno proizvodi, uređuje i emituje programe nezavisno od političkih, ekonomskih i drugih centara moći. (Član 2 Pravilnik o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG)

Saglasna sam da su teme koje se tiču rada RTCG uvijek interesantne za javnost, ipak, stvar je procjene uredništva što će se i na koji način emitovati u informativnim emisijama, što je svakako u skladu sa Pravilnikom o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG, posebno imajući u vidu da je informacija koja se pominje u prigovoru objavljena kao stav gospodina Tonina Picule na Twitteru, odnosno društvenoj mreži X, a ne kao zvanični zaključak Evropskog parlamenta.

Povodom ovog zaključka Media centar je objavio saopštenje na portalima, smatrajući me saučesnikom u prikrivanju informacija od javnosti, te iz tog razloga imam potrebu da dodam da sam sve dosadašnje zaključke donijela savjesno i u skladu sa normativnim aktima koje sam obavezna da poštujem i primjenjujem, kao i detaljnom provjerom činjenica. Napominjem da se prigovori uvijek odnose na konkretan datum i emisiju, te ih tako i tretiram.

Zapisnik broj 11/2023 – odbijen

Prigovor od 10. 11. 2023. na Dnevnik 2 od 8.11. 2023. godine, koji je dostavio **Centar za građansko obrazovanje**.

Potpisnik prigovora smatra da novinarka u prilogu nije ni u jednoj rečenici pomenula, niti parafrazirala dio izvještaja evropske komisije u odnosu na RTCG koji konstatuje da RTCG nije ispoštovao pravosnažnu sudsku presudu kada je riječ o izboru generalnog direktora RTCG, kao i da je to ignorisano u kompletnoj centralnoj emisiji RTCG. CGO ne ulazi u to da li se radi o cenzuri ili autocenzuri, ali da je nesumnjivo riječ o prikrivanju informacija od javnog značaja.

Uredništvo Dnevnika je odgovorilo da su u emitovanom prilogu istaknuti svi značajni elementi koji se navode u Izvještaju, a koje su predstavili evropski zvaničnici. Ni na događaju u EP, ni u Podgorici niko nije ni jednom riječju spomenuo dio izvještaja koji se navodio u prigovoru. Dodali su da u prilog tome da Javni servis nije sakrio ništa govori činjenica da se ni centralnim emisijama ostalih televizija nije moglo čuti ništa na što se ukazuje u prigovoru.

Napominjem da se u Ključnim nalazima izvještaja o Crnoj Gori za 2023. ([Ključni nalazi Izvještaja o Crnoj Gori za 2023. godinu | EEAS \(europa.eu\)](#)), objavljenim 8. 11. 2023. godine, u dijelu koji se odnosi na medijsko okruženje navodi: „Crna Gora ima pluralističko i raznoliko medijsko okruženje i ima određeni nivo pripremljenosti u oblasti **slobode izražavanja**. Ukupno, postignut je ograničen napredak. Generalno, vlasti su obezbijedile brz i efikasan odgovor organa za provođenje zakona i institucija na nove slučajeve nasilja nad novinarima. Međutim, nije bilo djelotvornog sudskog odgovora na stare slučajeve. Vlada je uključila civilno društvo i medijske aktere u izradu nacrtu novog medijskog zakonodavstva, ali nije uspjela da finalizuje zakonske predloge i predstavi ih Skupštini. Vlasti treba da pojačaju napore da se djelotvorno sprovedu preporuke na čekanju *ad hoc* Komisije za praćenje istraga napada na novinare, posebno u vezi sa važnim starim slučajevima. RTCG, nacionalni javni emiter, nastavio je da proizvodi politički uravnotežen sadržaj, uključujući i tokom izbornih perioda. Potrebni su dalji kontinuirani napore kako bi se ispunili najviši standardi medijskog integriteta i odgovornosti, suzbijanje dezinformacija i ograničavanje efekata onlajn uznemiravanja i govora mržnje. Medijsko okruženje ostaje politički visoko polarizovano, s neujednačenom primjenom novinarskog etičkog kodeksa i profesionalnih standarda. Potrebno je uspostaviti vjerodostojne i efikasne mehanizme samoregulacije kako bi se jačao medijski integritet i profesionalizam.”

Iako je prigovor **odbijen**, skreće se pažnja uredništvu, bez namjere miješanja u njihovu uređivačku politiku, da se informacije koje se odnose na RTCG pažljivo prenose, a sve u cilju poštovanja kredibiliteta i ugleda Javnog servisa.

Zapisnik broj 12/2023 – odbijen

Prigovor od 10. 11. 2023. koji je dostavio **Centar za građansko obrazovanje**, na tekstove objavljenim na Portalu RTCG 7. i 8. novembra, 2023. godine. Prigovor se odnosio na to da u tekstu autora M.V. "Crna Gora tek treba da dokaže da su svi jednaki pred zakonom" ni u jednom dijelu se ne konstatuje dio izvještaja Evropske komisije, koji potvrđuje da RTCG nije ispoštovao pravosnažnu sudsku presudu kada je riječ o izboru generalnog direktora RTCG, a da to nije učinjeno ni kroz poseban tekst na portalu koji se tiče direktno RTCG-a "RTCG nastavio da proizvodi uravnotežen sadržaj" autora Ivana Mijanovića koji je objavljen 7. novembra. RTCG bi morao biti zaštitnik javnog interesa i glas svih građana/ki Crne Gore, a naročito kada mora izvjestiti i o neprijatnim konstatacijama na njegov rad, a koje dolaze iz važnih institucija poput Evropske komisije. Ovo je važno istaći zbog činjenice jer je RTCG godinama u fokusu domaćih i međunarodnih izvještaja. Selektivnim i proizvoljnim prikazivanjem informacija iz međunarodnih izvještaja koje se odnose na RTCG narušava se princip transparentnosti i dovodi u pitanje svoju vjerodostojnost.

Urednik portala je odgovorio da je Portal RTCG profesionalno i istinito izvijestio s više događaja (predstavljanje izvještaja u EP i predstavljanje izvještaja u Evropskoj kući u Podgorici) na kojima je i predstavljen izvještaj EK. Takođe, isto se odnosi i na prikaz izvještaja u objavljenim tekstovima, u kojima su istaknuti svi značajni elementi koji se navode u Izvještaju, a koje su prezentovali evropski zvaničnici. Ni na događaju u EP, ni u Podgorici niko nije ni jednom rječju spomenuo dio izvještaja koji se navodio u prigovoru.

U zaključku je citiran Ključni nalaz Izvještaja o Crnoj Gori i to dio koji se odnosi na medijsko okruženje u kojem se *ne nalazi* dio izvještaja koji se pominje u prilogu, kao i da uredništvo zbog očuvanja kredibiliteta i ugleda RTCG treba da vodi računa o načinu izvještavanja o temama koje se tiču Javnog servisa.

Zapisnik broj 13/2023 – odbijen

Prigovor **Centra za građansko obrazovanje** od 10. 11. 2023. na Dnevnik 2 i objave na Portalu RTCG, od 18. 11. 2023. godine.

U prigovoru se navodi da se u tekstu autora I.M. "Rezolucija EP: Nedostatak dijaloga odložio napredak ka EU" ni u jednoj rečenici ne prenosi važan dio Rezolucije Evropskog parlamenta, a koji se odnosi na medij u kojem autor radi - Javni servis RTCG. Naime, u Rezoluciji se jasno "izražava zabrinutost zbog izbora generalnog direktora RTCG-a, u

suprotnosti s pravosnažnom sudskom presudom." To je potpuno ignorisano u tekstu na portalu RTCG. Istog dana, u okviru Dnevnika 2 emitovan je prilog dopisnika RTCG-a iz Brisela koji nije ni u jednoj rečenici emitovao ni citirao, niti parafrazirao kritiku Evropskog parlamenta u odnosu na RTCG, a koja se tiče izbora generalnog direktora. To je potpuno ignorisano u centralnoj informativnoj emisiji RTCG-a.

Uredništvo je u odgovorilo da je odlaganje popisa u Crnoj Gori bio ključna tema sjednice u Strazburu i da je Javni servis, kao i svi ostali elektronski i pisani mediji, informisao o tome, kao i da niko nije objavio detalje izvještaja o kojima se govori u prigovoru, već je informacija potekla sa društvene mreže X (Twitter), a ne sa zvaničnih adresa u Briselu.

Teme koje se tiču rada RTCG uvijek interesantne za javnost, ipak, stvar je procjene uredništva što će se i na koji način emitovati u informativnim emisijama, što je svakako u skladu sa Pravilnikom o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG, posebno imajući u vidu da je informacija koja se pominje u prigovoru tog dana objavljena kao stav gospodina Tonina Picule na Twitter-u, odnosno društvenoj mreži X, a ne kao zvanični zaključak Evropskog parlamenta.

Centar za građansko obrazovanje je zbog kašnjenja odgovora ombudsmana, a odnosi se na zapisnike 11, 12 i 13, na portalima objavio saopštenje u kojem navode da nijesam odgovorila na prigovore u predviđenom roku.

Kasnila sam sa odgovorom zbog čekanja odgovora urednika Portala RTCG, koji nije na vrijeme odgovorio na mejl sa prigovorom CGO. Odgovor sam primila tek nakon 13 dana, umjesto pravilnikom definisanih pet. Sa time je upoznat predsjednik Savjeta RTCG. Podsjećam da u skladu sa Pravilnikom o radu Ombudsmana RTCG, ne mogu da pošaljem odgovor dok se sa zaključcima ne upoznaju članovi Savjeta na sjednici tog tijela.

Zapisnik broj 14/2023 - odbijen

Prigovor od 10. 11. 2023. koji je dostavio **Media Centar**, na Dnevnik 2, emitovan 8. novembra, 2023. godine.

U prigovoru stoji da je u Dnevniku 2, emitovanom 8.11.2023, došlo je do kršenja profesionalnih principa i standarda RTCG neobjavlivanjem informacija o Izvještaju o Crnoj Gori kojeg je 8. novembra 2023. objavila Evropska komisija a koji sadrži informacije u vezi sa ponovnim izborom generalnog direktora RTCG nakon donošenja pravosnažne presude Višeg suda, kao i da je javni medijski servis sakrio je od javnosti informaciju iz Izvještaja EK u kojem se na strani 44-45 saopštavaju detalji vezani za pomenuti reizbor i

sudski procesi.. "Ovaj sporni prilog je nastavak skrivanja informacija u vezi sa stavovima institucija EU, među koje spada i nedavno sakriveni dio rezolucije Evropskog parlamenta u kojem je iskazana zabrinutost zbog ignorisanja pravosnažne sudske presude u vezi sa nezakonitim imenovanjem generalnog direktora RTCG."

Uredništvo Dnevnika je u odgovoru istaklo da je RTCG profesionalno i istinito izvijestio s dva događaja (predstavljanje izvještaja u EP i predstavljanje izvještaja u Evropskoj kući u Podgorici) na kojima je predstavljen izvještaj EK, a u emitovanom prilogu istaknuti su svi značajni elementi koji se navode u Izvještaju, a koje su prezentovali evropski zvaničnici. Ni na događaju u EP, ni u Podgorici niko nije ni jednom rječju spomenuo dio izvještaja koji se navodi u prigovoru. O tome da Javni servis ništa nije sakrio govori u prilog i činjenica da se ni u centralnim informativnim emisijama drugih televizija nije moglo čuti bilo šta na šta se ukazuje u prigovoru niti su tog dana evropski zvaničnici spomenjali RTCG u bilo kom kontekstu. Kao potvrdu ove tvrdnje dostavili su i transkripte priloga nekoliko informativnih emisija.

Napominjem da se u Ključnim nalazima izvještaja o Crnoj Gori za 2023. ([Ključni nalazi Izvještaja o Crnoj Gori za 2023. godinu | EEAS \(europa.eu\)](#)), objavljenim 8. 11. 2023. godine, u dijelu koji se odnosi na medijsko okruženje ne navodi dio koji se pominje u prigovoru.

Prigovor je **odbijen**, ali je uredništvu skrenuta pažnja, bez namjere miješanja u njihovu uređivačku politiku, da se informacije koje se odnose na RTCG pažljivo prenose, a sve u cilju poštovanja kredibiliteta i ugleda Javnog servisa.

Zapisnik broj 15/2023 - usvojen

Media Centar je 2. 12. 2023. uputio prigovor na Dnevnik 2, emitovan 1. decembra, 2023. godine.

U prigovoru piše: "Izještavajući o prigovorima Media centra na rad ombudsmanke RTCG i njenoj reakciji na te prigovore, TVCG je ponovo sakrila za javnost važne informacije i favorizovala vlastito gledište o kontraverznom pitanju, čime je, prema mišljenju Media centra, prekršeno više standarda propisanih Pravilnikom o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG.

Prekršen je standard "tačnost", jer prenesena poruka Media centra ne "reflektuje tačne činjenice" i može "navoditi na pogrešan zaključak". Takođe je prekršen standard "objektivnost", jer "činjenice i stavovi" nijesu "predstavljeni ravnopravno". Ovaj standard podrazumijeva da "objektivnost u informativnim programima ne obezbjeđuje se samo

ravnotežom suprotstavljenih stavova, već i potpunim predstavljanjem okolnosti koje su dovele do tih stavova", što je u konkretnom slučaju izostalo."

Uredništvo dnevnika u svom odgovoru saopštava da je prenešenom reagovanju upravo je istaknuto navodno saučesništvo ombudsmanke u, kako se kaže u tekstu, skrivanju informacija od javnosti, što je i suština teksta koji je objavljen u spomenutom članku. Dodaju da nijesu ulazili ni u detalje reagovanja obudsmanke kao što nijesu davali detalje iz teksta NVO Media centar, ali su prenijeli suštinu stavova i jedne i druge strane čime su gledaoci dobili sve informacije potrebne za donošenje svog mišljenja.

U zaključku je pisalo: "Uredništvo Dnevnika 2 bilo je u obavezi da prije reagovanja Ombudsmanke RTCG, objavi saopštenje Media centra, koje su tokom dana prenijeli svi portali. Njegovim neobjavlivanjem prekršeno je više profesionalnih standarda (tačnost, objektivnost, provjeravanje činjenica i kredibilitet) Pravilnika o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG, posebno imajući u vidu činjenicu da je u saopštenju Media centra pomenut Ombudsman Javnog servisa, zadužen za kontrolu poštovanja regulative koju su novinari obavezni da poštuju i primjenjuju."

Zapisnik broj 16/2023 – odbijen

Prigovor je 5. 12. 2023. dostavio **Filip Mišurović** za emisiju Okvir, koja je emitovana 1. decembra, 2023. godine.

U prilogu stoji da je voditelj emisije "Okvir" tokom razgovora sa svojim sagovornicima uputio neprimjeren komentar seksističke sadržine koji ne dolikuje nivou profesionalnih standarda kakvi se očekuju na programima Javnog servisa, a pogotovo u emisiji koja se emituje u prime-time terminu. Mišljenja je da je pošalica (sporni momenat desio se u 1:30:14) neprihvatljiva i da grubo vrijeđa kompletan auditorijum

Urednik emisije je odgovorio da je prigovor bez ikakvog osnova, i da je kao voditelj emisije bio dužan da gledaocima pojasni nejasno formulisane odgovore i izjave. "Naime, znamo svi da avion polijeće i slijeće, a ne diže se, kako je to u emisiji kazao gopsodin Đurišić, samo sam dodao da gđin Đurišić misli na avion a ne na primjer na dizanje kredita, ili ne daj bože aerodroma u vazduh o čemu smo takođe razgovarali u emisiji."

Prosljeđen je i mejl koji je uputio Alen Šćurić, glavni urednik i analitičar portala Zamaaero, najvećeg regionalnog portala koji pokriva zrakoplovstvo sa 11,7 miliona posjeta godišnje i preko 140.000 komentara, i godišnje napisanih preko 3500 članak i analiza iz zrakoplovstva.

Prigovor je **odbijen**, jer prihvaćeno objašnjenje urednika emisije, Zorana Lekovića. I pored toga, smatram da nije poželjno ostavljati prostor za dvostruka tumačenja nejasno formulisanih izjava, niti raspravljati se sa potpisnicima prigovora, s obzirom na to da je naš rad podložan kritici.

Zaključak je da su se u 2023. godine javljale dominantno organizacije, dok građani nijesu uputili niti jedan prigovor. Napominjem da se ni za jedan usvojen prigovor nijesu odredile mjere ka uredništvu.

S obzirom na to da se u prigovorima najčešće pominju kršenja Pravilnika o programskim principima i profesionalnim standardima, preporučujem da Odjeljenje za ljudske resurse RTCG proslijedi na službene elektronske adrese informator o programskim principima i profesionalnim standardima.

Kada je o Predsjedničkim izborima riječ, na praćenje kampanje nije bilo primjedbi od strane političkih aktera, niti gledalaca. Doduše, u nekoliko navrata uredništvu je od strane ombudsmana skrenuta pažnja na izvjesne propuste koje su registrovane u foršpanima za Izbornu noć, kao i na telope u informativnoj emisiji Dnevnik 2.

U susret Predsjedničkim izborima gostovala na Jutarnjem programu RTCG i pojasnila princip rada ombudsmana.

Što se ostalih aktivnosti tiče, prisustvovala sam panel diskusiji *Jednostranost u crnogorskim medijima – da li smo odustali od principa 'druge strane'?*, kao i online panel diskusiji *Moderacija komentara na mrežama i izazovi za medije*, u organizaciji Instituta za medije Crne Gore i Mediacentra Sarajevo, uz podršku Share fondacije.

Intervjuisana od strane Insituta za medije za potrebe istraživanja o regulaciji i samoregulaciji medija.

Prisustvovala sam u novembru dvodnevnoj Tajex radionici *Izazovi i izmjene postojećih mehanizama u cilju sankcionisanja širenja dezinformacija*, koju je organizovalo Ministarstvo kulture i medija. Takođe sam prisustvovala konferenciji *Dijalogom protiv seksizma, diskriminacije i govora mržnje* na poziv SOS Podgorica i UNDP. Učestvovala sam na panel diskusiji o samoregulaciji u medijima.

Gospoda Radka Betcheva i Direktorat za medije su napravili konekciju sa Ombudsmankom Javnog servisa Litvanije, gospođom Andom Rožukalne, koja me obavijestila da će me pozvati da prisustvujem konferenciji o etici u medijima.

Ombudsmanka RTCG

Danijela Popović

Handwritten signature of Danijela Popović in blue ink.